

Research Paper

Acceptance and application of the International Financial Reporting Standard number 9 and the quality of banks' reporting

AmirMohammad Heidari^{1,*}, Peyman Amini², Mohammad Nazaripour³,
Dariush Akhtarshenas⁴

¹MSc. in Accounting, Department of Accounting, Faculty of Humanities and Science, University of Kurdistan, Sanandaj, Iran | heidariamir1377@gmail.com

²Assistant Professor of Accounting, Faculty of Humanities and Social Science, University of Kurdistan, Sanandaj, Iran | p.amini@uok.ac.ir

³Associate Prof., Department of Accounting, Hazrat_e Masoumeh University (HMU), Qom, Iran | mnazaripour@yahoo.com

⁴Assistant Professor of Accounting, Faculty of Humanities and Social Science, University of Kurdistan, Sanandaj, Iran | d.akhtarshenas@uok.ac.ir

Received: 2024/08/16 Revised: 2024/10/22 Accepted: 2024/11/16

Abstract

This study examines the impact of the adoption and application of the International Financial Reporting Standard No. 9 on the quality of banking reporting. Descriptive-analytical research method is a survey type used to collect data from a questionnaire in 1401. The statistical community consisted of senior managers, board members, operating boards and senior experts of banks and financial and credit institutions, auditors and university professors. The Kolmogorov-Smirnov test and parametric tests were used. The results of the study showed that the adoption and application of the International Financial Reporting Standard No. 9 increases the quality of identification and measurement of transactions, the quality of identification and measurement of assets and liabilities, the quality of presentation and disclosure of financial statement components and the quality characteristics of accounting information in banks.

Keywords: International financial reporting standard, Financial reporting quality, IFRS 9, Financial instruments.

*Corresponding author. heidariamir1377@gmail.com
2717-3135 ©Author(s)

This is an open access article under the CC BY-NC-ND license.
(<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>).

 <https://doi.org/10.22034/PSAB.2025.209759>

مقاله پژوهشی

پذیرش و به‌کارگیری استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی شماره ۹ و کیفیت
گزارشگری بانک‌ها

امیرمحمد حیدری^{۱*}، پیمان امینی^۲، محمد نظری‌پور^۳، داریوش اخترشناس^۴

^۱ کارشناسی ارشد حسابداری، گروه حسابداری، دانشکده علوم انسانی و اجتماعی، دانشگاه کردستان، سنندج، ایران

heidariamir1377@gmail.com

^۲ استادیار گروه حسابداری، دانشکده علوم انسانی و اجتماعی، دانشگاه کردستان، سنندج، ایران

p.amini@uok.ac.ir

^۳ دانشیار، گروه حسابداری، دانشگاه حضرت معصومه (س)، قم، ایران

mnazaripour@yahoo.com

^۴ استادیار گروه حسابداری، دانشکده علوم انسانی و اجتماعی، دانشگاه کردستان، سنندج، ایران

d.akhtarshenas@uok.ac.ir

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۵/۲۶ تاریخ بازنگری: ۱۴۰۳/۰۸/۰۱ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۸/۲۶

چکیده

این پژوهش تأثیر پذیرش و به‌کارگیری استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی شماره ۹ بر کیفیت گزارشگری بانک‌ها را بررسی می‌نماید. روش پژوهش توصیفی-تحلیلی از نوع پیمایشی است که به‌منظور گردآوری داده‌ها از پرسشنامه در سال ۱۴۰۱ استفاده شد. جامعه آماری شامل مدیران ارشد، اعضای هیئت‌مدیره، هیئت عامل و کارشناسان ارشد بانک‌ها و مؤسسات مالی و اعتباری، حساب‌رسان و اساتید دانشگاه بود. از آزمون کولموگروف-اسمیرنوف و آزمون‌های پارامتریک استفاده گردید. نتایج پژوهش نشان داد که پذیرش و به‌کارگیری استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی شماره ۹، کیفیت شناسایی و اندازه‌گیری معاملات، کیفیت شناسایی و اندازه‌گیری دارایی و بدهی‌ها، کیفیت ارائه و افشای اجزای صورت‌های مالی و خصوصیات کیفی اطلاعات حسابداری را در بانک‌ها افزایش می‌دهد.

واژگان کلیدی: استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی، کیفیت گزارشگری بانک‌ها، IFRS 9، ابزارهای مالی.

* نویسنده مسئول. heidariamir1377@gmail.com

۳۱۳۵-۲۷۱۷ © نویسندگان

این یک مقاله با دسترسی آزاد تحت مجوز CC BY-NC-ND است.

(<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>).

 <https://doi.org/10.22034/PSAB.2025.209759>

۱. مقدمه

گسترش تجارت و دشواری‌های موجود در محیط تجاری و مشکلات غیرقابل انکار در نظام پولی و مالی جهانی ضرورت همگرایی با استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی را دوچندان می‌کند. در گزارشگری مالی ایران در سال‌های اخیر، بر اساس مصوبه مورخ ۱۳۹۵/۰۵/۱۲ مجمع عمومی سازمان حسابرسی و طی ابلاغیه‌ای که در مورخ ۱۳۹۵/۰۸/۲۵ توسط سازمان بورس و اوراق بهادار منتشر شد، برخی از نمادهای بورسی و از جمله بانک‌ها و مؤسسات مالی و اعتباری و شرکت‌های بیمه‌ای ثبت شده نزد بورس اوراق بهادار تهران و فرابورس ایران با سرمایه ثبت شده ده هزار میلیارد ریال (هزار میلیارد تومان) و بیشتر از آن از سال ۱۳۹۵ ملزم به تهیه صورت‌های مالی خود طبق استانداردهای حسابداری ملی و استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی می‌باشند. با این حال، هیچ‌یک از بانک‌ها و مؤسسات اعتباری ثبت شده در بورس و فرابورس، صورت‌های مالی سالانه خود را بر اساس استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی منتشر و ارائه نکرده‌اند. از طرف دیگر، مفهوم کیفیت گزارشگری مالی در بانک‌ها همواره یکی از دغدغه‌های جدی سیاست‌گذاران، نهاد ناظر بر بانک‌ها، تهیه‌کنندگان صورت‌های مالی بانک‌ها و استفاده‌کنندگان از صورت‌های مالی بانک‌ها بوده است. در کشورهایی که این استانداردها پذیرفته شده است، این ادعا وجود دارد که به‌کارگیری و پیاده‌سازی استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی موجب ارتقای کیفیت گزارشگری شده است (عبداللهی و یلوا، ۲۰۱۷؛ کاسکینو گاسن، ۲۰۱۵).

اهمیت گزارشگری بانک‌ها از چند جهت قابل بررسی است؛ نخست اینکه گزارشگری در بانک‌ها، معیاری برای ارزیابی عملکرد مدیران، شاخصی به‌منظور اندازه‌گیری تحقق اهداف از پیش تعیین شده و تصمیمات آتی بنگاه اقتصادی، استفاده از روند تاریخی سود برای پیش‌بینی سود آتی بانک‌ها و مهم‌تر اینکه گزارشگری بانک‌ها علاوه بر اقتصاد بر اجتماع نیز تأثیرگذار است (مهربان‌پور و همکاران، ۱۳۹۶). به همین جهت، نسبت به توانایی پرداخت تعهدات، سلامت اقتصادی و میزان ریسکی که متوجه عملیات مختلف بانک‌ها است، توجه بسیاری به گزارشگری بانک‌ها می‌باشد (بانک تسویه بین‌المللی، ۱۳۸۴). بر همین اساس، استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی بانک‌ها انتظار دارند که اطلاعات درست، دقیق، صحیح و به‌هنگام از بانک‌ها دریافت کنند. با این اوصاف، برخی رویدادها مانند تورم، تسهیلات تکلیفی و کوتاه مدت، مطالبات مشکوک‌الوصول، نقدینگی و نسبت هزینه به درآمد تردید زیادی در مورد کیفیت گزارشگری بانک‌ها و به‌ویژه سودآوری بانک‌ها به وجود می‌آورد (باقری، ۱۳۸۵؛ ابوسانی، ۱۳۸۳؛ کاسمیدو، ۲۰۰۸). همچنین، رسوایی‌های مالی نیز ابهاماتی در خصوص کیفیت گزارشگری مالی ایجاد کرده است (امبو و اکپو، ۲۰۱۶). در گزارشگری مالی ایران علاوه بر موارد اشاره شده، عدم پذیرش استانداردهای حسابداری مهم و مرتبط با صنعت بانکداری مانند استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی شماره ۹ (IFRS 9) با عنوان ابزارهای مالی و اجرای ناقص استانداردهای حسابداری دیگر مانند استاندارد بین‌المللی حسابداری شماره ۳۲ و

استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی ۷ و ۱۳ موجب کاهش کیفیت صورت‌های مالی بانک‌ها گردیده است. همچنین، در صورت وقوع بحران بانکی، شاخص بازار سرمایه روزانه به‌صورت متوسط ۲۰۸۱ واحد کاهش می‌یابد (شاکری و همکاران، ۱۳۹۹). در همین راستا، پذیرش، پیاده‌سازی و به‌کارگیری این استاندارد و سایر استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی از جهت جذب سرمایه‌گذاری جدید در ایران اهمیت روزافزون دارد (توکل‌نیا و اسدی، ۱۳۹۳).

این پژوهش دارای نوآوری می‌باشد؛ نظر به پذیرش و به‌کارگیری استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی در ایران، نهادهای تأثیرگذار در حسابداری، شبکه بانکی و صاحب‌نظران به این موضوع بیشتر توجه نموده‌اند و پیاده‌سازی این استانداردها در صنعت بانکداری نیز اهمیت مضاعف دارد و در عمل می‌تواند بخش زیادی از مشکلات موجود در شبکه بانکی و مالی را رفع نماید؛ بنابراین، به دلیل اینکه مهم‌ترین استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی مرتبط با بانک‌ها تاکنون در گزارشگری مالی ایران پذیرش، پیاده‌سازی و به‌کارگیری نشده است، پژوهش حاضر می‌تواند از ابهامات موجود در این زمینه بکاهد. همچنین، باتوجه به نبود پژوهش کافی در خصوص استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی شماره ۹ و کیفیت گزارشگری بانک‌ها در ادبیات حسابداری ایران و لزوم آشنایی با این استاندارد، پژوهش حاضر به این مهم پرداخته است. در این پژوهش، تأثیر پذیرش و پیاده‌سازی استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی شماره ۹ بر کیفیت گزارشگری بانک‌ها بررسی شده است.

۲. ادبیات و مبانی نظری پژوهش

تأثیر پیاده‌سازی IFRS 9 بر کیفیت گزارشگری بانک‌ها

تدوین هر چارچوب گزارشگری نیازمند شناخت عناصر تشکیل‌دهنده آن است. ساختار چارچوب نظری حسابداری نشان می‌دهد که عناصر این چارچوب شامل مخاطبان گزارشگری، اهداف، قیدها، محدودیت‌ها، ویژگی‌های کیفی اطلاعات و اصول و مفروضات بنیادی می‌باشد (ستایش و مهتری، ۱۳۹۷). در همین راستا، چارچوب گزارشگری مالی در بانک‌ها شامل شناسایی و اندازه‌گیری معاملات بانک‌ها، شناسایی و اندازه‌گیری دارایی‌ها و بدهی‌های بانک‌ها، ارائه و افشای اجزای صورت‌های مالی بانک‌ها و ویژگی‌های کیفی اطلاعات مالی و حسابداری می‌باشد. لازم به ذکر است که چارچوب گزارشگری در بانک‌های ایرانی با وجود الزامات قانون عملیات بانکی بدون ربا، به‌کارگیری استانداردهای ملی یا استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی است (جمشیدی، ۱۳۹۵). از طرف دیگر، کیفیت گزارشگری مالی می‌تواند پیامدهای بسیاری داشته باشد که از جمله آن، روش‌های تأمین مالی است (ندائی تولون، ۱۴۰۳).

کیفیت شناسایی و اندازه‌گیری معاملات در بانک‌ها

وظیفه اقتصادی بنیادین استانداردهای حسابداری، فراهم کردن توافقی درباره این است که چگونه معاملات تجاری با اهمیت اجرا شوند. تضمین افشای کیفیت اطلاعات مالی برای کاهش عدم تقارن اطلاعاتی الزامی است. وجود پیشرفت‌هایی در کیفیت حسابداری که در نتیجه پذیرش اختیاری استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی است، عدم تقارن اطلاعاتی بین مدیران و سهامداران را کاهش می‌دهد و این امر ممکن است از طریق مدیریت درآمد، هزینه و سرمایه کمتر و قابلیت بالای پیش‌بینی درآمدهای آینده شرکت‌ها، به‌وسیله سرمایه‌گذاران میسر شود (بارث و همکاران، ۲۰۰۶).

در گزارشگری بانک‌های ایرانی، تفاوت عمده در صورت سود و زیان میان بانک‌های ایرانی و بانک‌های خارجی که از استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی شماره ۹ پیروی می‌کنند، عدم وجود سرفصل اوراق بدهی به بهای مستهلک شده، سایر درآمدهای مشابه و سود سپرده‌ها (ابزارهای مشتقه)، ابزار بدهی اندازه‌گیری شده به ارزش منصفانه از طریق سود و زیان جامع و غیره است. بنابراین، شناسایی درآمد و هزینه و دقت در اندازه‌گیری معاملات در بانک‌ها منطبق بر استاندارد بین‌المللی شماره ۹ اهمیت ویژه‌ای دارد. از دیگر مباحث مهم در معاملات بانک‌ها، رویه‌های حسابداری در بانک‌ها می‌باشد. رویه‌های حسابداری عمدتاً در خصوص نحوه شناسایی درآمدها و هزینه‌ها است و تغییر این رویه‌ها می‌تواند بر ساختار اقلام دارایی‌ها و ساختار سرمایه شرکت‌ها، بانک‌ها و مؤسسات مالی و اعتباری تأثیرگذار باشد (لی و زاروین، ۱۹۹۹؛ بارث و همکاران، ۲۰۰۸). علاوه بر آن، استقلال مالی نیز بر کیفیت اطلاعات حسابداری تأثیرگذار است (ابوالفتحی و همکاران، ۱۴۰۳). می‌توان انتظار داشت که به‌کارگیری این استاندارد منجر به بهبود کیفیت شناسایی و اندازه‌گیری معاملات در بانک‌ها شود.

کیفیت شناسایی و اندازه‌گیری دارایی‌ها و بدهی‌های بانک‌ها

امروزه، استاندارد گزاران برتری حسابداری مبتنی بر ارزش‌های منصفانه را نسبت به حسابداری مبتنی بر بهای تمام‌شده تاریخی، پذیرفته‌اند و دیگر این پرسش که «آیا باید از ارزش‌های منصفانه استفاده کرد یا خیر؟» مطرح نمی‌شود؛ بلکه چگونگی استفاده از آن در کانون توجه قرار گرفته است (بارث، ۲۰۰۶).

در همین رابطه، هدف اصلی حسابداری مبتنی بر ارزش‌های منصفانه، شناسایی ارزش واقعی بازار یک دارایی یا بدهی در تاریخ اندازه‌گیری است. از آنجاکه تسهیلات اعطایی در میان دارایی‌های مالی بانک‌ها، بزرگ‌ترین رقم را به خود اختصاص می‌دهد و مبتنی بر الزامات استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی، این تسهیلات باید در صورت وضعیت مالی بانک‌ها به بهای مستهلک شده شناسایی و گزارشگری شود و در یادداشت‌های توضیحی نیز بانک‌ها موظف‌اند این تسهیلات و سپرده‌های اعطایی را به ارزش‌های منصفانه افشا نمایند.

در بانک‌ها و مؤسسات مالی و اعتباری، افشای ارزش منصفانه تسهیلات اعطایی بسیار سودمند خواهد بود و حجم بالایی از تسهیلات فعلی سیستم بانکی ایران را تسهیلات امهالی، استمهالی و تمدید شده تشکیل می‌دهند؛ هر چند که تعیین ارزش منصفانه این قبیل تسهیلات، چالش‌های اجرایی زیادی برای حسابداران و حسابرسان دارد (بیرامی، ۱۳۹۶). اما به کارگیری استاندارد مذکور مزایای جدی در شناسایی و اندازه‌گیری دارایی‌ها و بدهی‌ها ایفا می‌کند.

کیفیت ارائه و افشای اجزای صورت‌های مالی بانک‌ها

وضعیت و شرایط بانک‌ها و گزارشگری مالی آن‌ها در ایران نیز از جمله نگرانی‌ها و نکاتی است که همواره کاربران گزارش‌های مالی به آن توجه کرده‌اند (بدری، ۲۰۱۶).

تصمیم‌گیری در خصوص وضعیت مالی، عملکرد مالی و انعطاف‌پذیری مالی منوط به ارائه صورت‌های مالی و افشای یادداشت‌های توضیحی توسط شرکت‌ها، بانک‌ها و مؤسسات مالی و اعتباری است. انتظار می‌رود با پذیرش و به کارگیری استاندارد بین‌المللی گزارشگری شماره ۹ در نظام گزارشگری مالی و به‌ویژه در صنعت بانکداری، کیفیت افشاء اطلاعات حسابداری پس از پذیرش این استاندارد افزایش چشمگیری یابد؛ اگرچه در برخی کشورها حتی ۲ سال پس از پذیرش این استانداردها تأثیر چندانی مشاهده نشده است (کریستنسن و همکاران، ۲۰۱۵). در مجموعه استانداردهای مرتبط با ابزارهای مالی، استاندارد بین‌المللی حسابداری شماره ۳۲ و ۳۹ و استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی شماره ۷، افشاء جزئیات بیشتر در خصوص مدیریت ریسک و به‌ویژه به کارگیری ابزارهای مالی را الزامی کرده است (ارکنز، ۲۰۱۶). با توجه به اینکه بانک‌ها همواره و برحسب ماهیت سیستم بانکی با ریسک‌های متعددی روبه‌رو می‌باشند، افشاء در بانک‌ها اهمیت روزافزونی دارد. به‌طورکلی، در صنعت بانکداری، افشای ریسک‌های چهارگانه که عبارتند از ریسک عملیاتی، ریسک نقدینگی، ریسک بازار و ریسک اعتباری اهمیت دارد.

ویژگی‌های کیفی اطلاعات حسابداری

محصول نهایی فرایند حسابداری مالی، ارائه اطلاعات مالی به استفاده‌کنندگان متنوع اعم از درون‌سازمانی و برون‌سازمانی است. این اطلاعات در قالب گزارش‌ها و صورت‌های مالی در اختیار استفاده‌کنندگان قرار می‌گیرد. ویژگی‌های کیفی اطلاعات حسابداری به خصوصیات اطلاعاتی می‌گردد که منجر به ارائه اطلاعات در صورت‌های مالی برای استفاده‌کنندگان در راستای ارزیابی وضعیت مالی، عملکرد مالی و انعطاف‌پذیری مالی واحد تجاری مفید واقع شود (شاکری و همکاران، ۱۳۹۹).

از آنجاکه بانک‌ها و مؤسسات مالی و اعتباری از مهم‌ترین نهادهای بازار سرمایه بوده و رعایت استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی شماره ۹ برای آنها حیاتی است، بنابراین، آمادگی بانک‌ها برای اجرای استاندارد

بین‌المللی گزارشگری مالی شماره ۹ موضوع بسیار مهم و جدی است. پیاده‌سازی IFRS 9 بر کیفیت گزارشگری بانک‌ها تأثیرات مختلفی دارد. این پژوهش به دنبال بررسی تأثیر پیاده‌سازی استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی شماره ۹ بر کیفیت گزارشگری بانک‌ها می‌باشد.

۳. پیشینه پژوهش

سعدی و همکاران (۱۴۰۳) در پژوهشی به تأثیر پذیرش استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی بر شفافیت مالی، ارزش‌های تأییدکنندگی و پیش‌بینی‌کنندگی پرداختند. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که شفافیت مالی، ارزش‌های تأییدکنندگی و پیش‌بینی‌کنندگی با پذیرش IFRS در واحدهای تجاری پذیرنده، سبب افزایش مربوط بودن، شفافیت و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی گردیده است و به طور کلی منجر به بهبود کیفیت اطلاعات حسابداری و ارائه ارقام باکیفیت می‌گردد.

نتایج پژوهش دلدار و همکاران (۱۴۰۱) به شناسایی موانع پیاده‌سازی و ارائه راهکارهایی در راستای پیاده‌سازی مدل زیان اعتباری مورد انتظار مطالبات بر اساس IFRS 9 به بانک‌ها اشاره دارد.

پژوهش (رستمی و همکاران، ۱۴۰۱) با عنوان سودمندی زیان اعتباری مورد انتظار تسهیلات مالی در پیش‌بینی سودآوری آتی بانک‌ها است. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که زیان کاهش ارزش تحقق‌یافته ارتباط منفی و معنادار با پیش‌بینی سودآوری یک سال آتی بانک‌ها دارد و زیان کاهش ارزش تحقق‌یافته و زیان اعتباری مورد انتظار ارتباط منفی و معناداری با پیش‌بینی سودآوری دو سال آتی بانک‌ها دارد. همچنین، اندازه دارایی‌ها ارتباط مثبت و معنادار با سودآوری یک و دو سال آتی بانک‌ها دارد.

مصدر و بولو (۱۴۰۰) در پژوهشی به پیامدهای اجرای استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی در صنعت بانکداری پرداختند. نتایج این پژوهش مؤید آن است که پیامدهای اجرای IFRS عمدتاً ناشی از پیاده‌سازی مدل‌های اندازه‌گیری زیان اعتباری مورد انتظار و حسابداری ارزش منصفانه است. همچنین، با توجه به برخی ویژگی‌های محیط گزارشگری مالی بانک‌ها، نظیر عدم ثبات اقتصادی، ضعف حاکمیت شرکتی، ضعف دانش و مهارت قضاوت حرفه‌ای احتمال دارد اثرات فراچرخگی ناشی از اجرای مدل‌های زیان اعتباری مورد انتظار و حسابداری ارزش منصفانه افزایش می‌یابد.

فیض‌اله و حقیقت (۱۴۰۰) در پژوهشی به موانع اجرای استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی در صنعت بانکداری ایران پرداختند. نتایج نشان می‌دهد که ویژگی‌های اقتصادی ایران، مشکلات ساختاری و مدل کسب‌وکار بانک‌ها، زیرساخت‌های اطلاعاتی و فناوری اطلاعات، عدم کفایت قوانین و مقررات و ظرفیت‌های ناکافی نظارتی از مهم‌ترین موانع پیاده‌سازی استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی در صنعت بانکداری ایران است.

رضایی و پورزمانی (۱۳۹۹) به بررسی استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی با تأکید بر پیاده‌سازی مدل زیان اعتباری مورد انتظار در بانک‌های ایران پرداختند. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد بانک‌ها نیازمند توسعه سیستم‌های مدیریت ریسک خود می‌باشند چراکه بخش عمده‌ای از اطلاعات مورد نیاز مثل تعیین احتمال نکول و رتبه‌بندی‌های داخلی مشتریان در خصوص تعیین ذخیره مطالبات را آن واحدها تهیه می‌کنند.

صداقت گالشکلای (۱۳۹۸) به مزایا، چالش‌ها و راهکارهای اجرایی پیاده‌سازی استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی در ایران پرداخت. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که برای راهکارها می‌بایست میان نهادهایی مثل: سازمان امور مالیاتی، سازمان بورس و اوراق بهادار، سازمان حسابرسی و جامعه حسابداران رسمی هماهنگی لازم وجود داشته باشد در بخش چالش‌ها، میزان و ماهیت دخالت دولت در اقتصاد و در بخش مزایا، ارتقای کیفیت گزارشگری مالی رتبه نخست را کسب کردند.

ماه‌آورپور و همکاران (۱۴۰۰) به بررسی چالش‌های پیاده‌سازی حسابداری ابزارهای مشتقه استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی شماره ۹ پرداختند. بر اساس یافته‌های پژوهش چالش‌های پیاده‌سازی ابزارهای مشتقه در سه حوزه اصلی شناخت، اندازه‌گیری و حسابداری مصون‌سازی طبقه‌بندی شدند. همچنین، ناتوانی بازار در تعیین ارزش منصفانه اوراق مشتقه پیچیدگی‌های مربوط به اوراق اختیار معامله تبعی و مفاهیم مرتبط با شناخت، تحلیل و افشاء ریسک در شرکت‌ها مهم‌ترین چالش‌ها در ارتباط با موضوع هستند. ساودرا و همکاران (۲۰۲۴) در پژوهشی به احتمال محاسبه پیش‌فرض جهت زیان اعتباری مورد انتظار برای IFRS 9 با استفاده از مدل‌های تحلیل بقای ریسک‌های رقابتی یادگیری ماشین پرداختند. نتایج پژوهش نشان می‌دهد که با مقایسه تکنیک‌های مختلف جهت تحلیل بقا که مدل‌های عملکرد رقابتی را در دو سناریو در مقایسه با مدل‌های معیار نشان می‌دهد، مدل مشتق شده جهت محاسبه و رسیدگی به دستورالعمل‌های IFRS 9 برای ریسک اعتباری و با در نظر گرفتن زیان اعتباری مورد انتظار مفید می‌باشد. اسپینوسا و پنالوا (۲۰۲۳) به پذیرش IFRS 9 و تأثیر COVID-19 بر وام‌دهی و سرمایه نظارتی در بانک‌های اسپانیایی پرداختند. نتایج این پژوهش مؤید آن است که اجرای IFRS 9 سبب افزایش و شناسایی به موقع زیان وام‌ها می‌گردد و تنها تأثیر منفی آن علی‌رغم اقدامات محرک اقتصادی در دوران همه‌گیری بیماری COVID-19 بر تسهیلات‌دهی بانک‌های کوچک می‌باشد که در شناسایی زیان اعتباری مورد انتظار به موقع می‌باشد.

دیلیویت (۲۰۲۰) در پژوهشی به بررسی چالش‌های اصلی در به کارگیری IFRS 9 در صنعت بانکداری، بانک‌های امارات متحده عربی پرداخته است. نتایج نشان می‌دهد که این چالش‌ها به دو بخش، داده‌ها و محاسبه زیان اعتباری مورد انتظار تقسیم می‌شود. چالش‌های موجود در بخش داده‌ها عبارت‌اند از: در دسترس نبودن داده‌های تاریخی، عدم اعتبارسنجی مدل‌های مبنای، در دسترس نبودن داده‌ها و مدل‌ها برای

استخراج پارامترهای کمی که برای استفاده به‌عنوان معیارهای افزایش قابل‌ملاحظه در ریسک اعتباری استفاده می‌شود. چالش‌های موجود در بخش محاسبه زیان اعتباری مورد انتظار نیز عبارتند از: تعیین طول عمر تسهیلات قابل تمدید که در آن محدودیت دسترسی به داده‌ها و کیفیت داده‌ها منجر به نتایج متفاوت خواهد شد.

البراهیمی و همکاران (۲۰۱۹) در پژوهشی به بررسی تأثیر IFRS 9 بر ذخیره‌گیری زیان وام در بانک‌ها پرداختند. نتایج نشان می‌دهد که کاهش حساسیت اهرم به تغییرات ریسک در دوره پس از تصویب IFRS 9 وجود دارد که نشان‌دهنده انضباط ضعیف بازار نسبت به ریسک‌پذیری بانک‌ها است.

در پژوهشی دیگر توسط (کنانه، ۲۰۱۹) با عنوان بررسی فرصت‌ها و چالش‌های اجرای IFRS در بانک‌های تجاری اتیوپی انجام پذیرفت. نتایج نشان می‌دهد که اجرا و پیاده‌سازی IFRS با مشکلاتی مانند: عدم وجود دستورالعمل مدون و جامع در اجرا و پیاده‌سازی، وجود چالش در تعیین ارزش منصفانه دارایی‌ها و بدهی‌ها، عدم وجود نیروی انسانی متخصص، دسترسی محدود به دوره‌های آموزشی، تجربیات اندک در اجرای استانداردهای بین‌المللی، عدم حمایت و پشتیبانی مدیران ارشد در خصوص اجرای استانداردهای بین‌المللی مواجه است.

اونالی و همکاران (۲۰۱۷) در پژوهشی واکنش سرمایه‌گذار به ابزارهای مالی در اروپا: با تأکید بر نقش عوامل خاص شرکت را بررسی نمودند. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که واکنش بازار به IFRS 9 تا حد زیادی تحت تأثیر عوامل خاص و مرتبط شرکت باکیفیت اطلاعات و عدم تقارن اطلاعاتی است. به‌خصوص، عدم تقارن اطلاعاتی کمتر و کیفیت اطلاعات بالاتر تأثیر مثبتی بر بازده تعدیل‌شده توسط بازار دارد.

لازم به ذکر است که بیشتر پژوهش‌های انجام‌شده پیرامون استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی و حتی IFRS 9 توسط نهادهای و بنیادها و مؤسسات بین‌المللی مانند هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری و هیئت استانداردهای حسابداری مالی و چهار مؤسسه حسابرسی بزرگ و بین‌المللی کی. پی. ام. جی، دیلویت، پی. دیلیو، سی و ارنست و یانگ انجام‌شده است.

۴. روش‌شناسی پژوهش

این پژوهش از لحاظ هدف، از نوع پژوهش‌های کاربردی است و از جهت نحوه گردآوری داده‌ها، میدانی و از نوع پیمایشی است. این پژوهش از لحاظ بعد زمانی از نوع مقطعی بوده و جمع‌آوری داده‌ها از اول خردادماه سال ۱۴۰۱ تا ۲۵ شهریور ماه سال ۱۴۰۱ به طول انجامید. پرسشنامه پژوهش توسط پژوهشگران طراحی و با استفاده از منابع کتابخانه‌ای مرتبط با موضوع پژوهش و ماتریس نظری پژوهش تهیه گردید. پرسشنامه متشکل از ۳۳ سؤال تخصصی با مقیاس لیکرت از یک تا پنج (کاملاً مخالفم تا کاملاً موافقم)

است. سؤال اصلی این پژوهش بدین صورت است که «تأثیر پذیرش و به‌کارگیری استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی شماره ۹ بر کیفیت گزارشگری بانک‌ها چیست؟» و به‌منظور پاسخ به این پرسش، فرضیه‌های پژوهش به شرح ذیل بیان گردیده است:

۱: پذیرش و به‌کارگیری IFRS 9، کیفیت شناسایی و اندازه‌گیری دارایی و بدهی‌های بانک‌ها را افزایش می‌دهد.

۲: پذیرش و به‌کارگیری IFRS 9، کیفیت شناسایی و اندازه‌گیری معاملات در بانک‌ها را افزایش می‌دهد.

۳: پذیرش و به‌کارگیری IFRS 9، کیفیت ارائه و افشای اجزای صورت‌های مالی بانک‌ها را افزایش می‌دهد.

۴: پذیرش و به‌کارگیری IFRS 9، سبب بهبود خصوصیات کیفی اطلاعات حسابداری در بانک‌ها می‌گردد.

۱.۴. جامعه و نمونه آماری

جامعه آماری پژوهش شامل مدیران ارشد، اعضای هیئت‌مدیره، هیئت عامل و کارشناسان ارشد ۱۲ بانک و مؤسسات مالی و اعتباری، حساب‌رسان ۱۵ مؤسسه حسابرسی و اساتید دانشگاه که در ارتباط با موضوع پژوهش متخصص هستند می‌باشد و با استفاده از روش "نمونه‌گیری هدفمند" انتخاب شدند. در این روش نمونه‌گیری تنها اقدام به جمع‌آوری اطلاعات از افرادی می‌گردد که در ارائه داده‌های موردنظر پژوهشگر واجد شرایط باشند و معیارهای موردنظر پژوهشگر را احراز نمایند. پرسشنامه پژوهش برای ۱۰۷ نفر ارسال گردید و پس از پیگیری و تلاش فراوان تعداد ۷۸ پرسشنامه مورد تجزیه و تحلیل آماری قرار گرفت.

۲.۴. روایی و پایایی سوالات پرسشنامه

برای ارزیابی روایی پرسشنامه، سوالات پژوهش در اختیار اساتید و افراد خبره قرار گرفت و نظرات آنان در پرسشنامه نهایی مدنظر قرار گرفت. پایایی پرسشنامه نیز بر مبنای ضریب آلفای کرونباخ برای تمامی گزاره‌ها به میزان ۰/۷۵۱ به دست آمد و نشان‌دهنده پایایی قابل قبول است.

۳.۴. یافته‌ها

پرسشنامه حاوی سوالات جمعیت‌شناختی است. نتایج به‌دست‌آمده ناشی از تحلیل توصیفی شامل توزیع فراوانی مطلق و درصد پاسخ‌دهندگان به سوالات پرسشنامه به تفکیک جنسیت، سن، تحصیلات، رشته تحصیلی، سنوات خدمتی در جدول ۱ نشان داده شده است.

جدول ۱. اطلاعات جمعیت‌شناختی پاسخ‌دهندگان

ردیف	شرح پرسش	فراوانی	درصد
	پرسشنامه قابل تحلیل آماری		
۱	جنسیت	مرد	۷۸
		زن	۶۰
۲	سن	کمتر از ۳۰ سال	۱۰
		بین ۳۰ تا ۴۰ سال	۳۰
		بین ۴۰ تا ۵۰ سال	۲۰
		بالای ۵۰ سال	۱۵
۳	رشته تحصیلی	حسابداری	۷۱/۸
		مدیریت	۹
		اقتصاد	۳
		مدیریت مالی	۶
		سایر	۴
۴	سنوات خدمتی	کمتر از ۵ سال	۱۴
		۵ الی ۱۰ سال	۱۰
		۱۰ الی ۲۰ سال	۲۸
		بالای ۲۰ سال	۲۶
۵	تحصیلات	لیسانس	۹
		فوق لیسانس	۴۰
		دکتری	۲۹

همان طور که طبق جدول ۱ مشخص است بیشتر پاسخ‌دهندگان با ۷۶/۹ درصد مرد هستند. همچنین، در مجموع ۸۸/۵ درصد از پاسخ‌دهندگان دارای مدرک کارشناسی ارشد و دکتری می‌باشند و ۷۱/۸ درصد رشته تحصیلی پاسخ‌دهندگان، حسابداری است.

پس از استخراج اطلاعات از پرسشنامه و تحلیل اطلاعات جمعیت‌شناختی، از آزمون کولموگروف-اسمیرنوف به منظور بررسی نرمال بودن توزیع داده‌ها استفاده شد و نتایج نشان داد، داده‌ها در ارتباط با تمامی گزاره‌ها غیرنرمال است و باید از آزمون‌های ناپارامتریک برای تجزیه و تحلیل داده‌ها بهره گرفت؛ اما با توجه به بالا بودن تعداد نمونه‌های پژوهش و قضیه حد مرکزی از آزمون‌های پارامتریک استفاده شد.

جدول ۲ به بررسی گویه‌های مربوط به شاخص کیفیت شناسایی و اندازه‌گیری دارایی‌ها و بدهی‌ها بانک‌ها می‌پردازد. به‌منظور بررسی این شاخص از ۸ گویه استفاده شده است. جدول ۲ نتایج آزمون میانگین یک جامعه را در خصوص گویه‌های این شاخص نشان می‌دهد.

جدول ۲. پذیرش و به‌کارگیری IFRS 9 و کیفیت شناسایی و اندازه‌گیری دارایی و بدهی‌های بانک‌ها

شماره سؤالات	سؤالات	آزمون t	درجه آزادی	اختلاف میانگین	سطح معناداری
۱	پیاده‌سازی IFRS 9 و مدل زیان اعتباری مورد انتظار در بانک‌ها، منجر به تأثیر گسترده بر میزان ذخایر بانک‌ها می‌گردد.	۴۶/۵۹۱	۷۷	۳/۸۰۸	۰/۰۰۰
۲	پیاده‌سازی IFRS 9 در بانک‌ها، منجر به تأثیر گسترده بر شناخت درآمدهای ناشی از پرداخت تسهیلات می‌گردد.	۵۴/۲۷۱	۷۷	۳/۹۴۹	۰/۰۰۰
۳	پیاده‌سازی IFRS 9 در بانک‌ها، منجر به بهبود نسبت کفایت سرمایه می‌شود.	۳۴/۲۶۷	۷۷	۳/۷۰۵	۰/۰۰۰
۴	پیاده‌سازی IFRS 9 در بانک‌ها، منجر به پیش‌بینی سریع شرایط رکود اقتصادی می‌شود.	۳۴/۷۱۸	۷۷	۳/۵۱۳	۰/۰۰۰
۵	پیاده‌سازی IFRS 9 در بانک‌ها، منجر به افزایش شفافیت دارایی‌های مالی می‌گردد.	۵۸/۲۳۴	۷۷	۴/۰۳۸	۰/۰۰۰
۶	پیاده‌سازی IFRS 9 در بانک‌ها، منجر به شناخت و پیشگیری به‌موقع مطالبات غیرجاری می‌شود.	۴۱/۲۷۸	۷۷	۳/۸۴۶	۰/۰۰۰
۷	پیاده‌سازی IFRS 9 در بانک‌ها، منجر به ایجاد منطق مصون‌سازی و اثر مصون‌سازی بر روی صورتهای مالی می‌شود.	۴۳/۵۷۱	۷۷	۳/۹۱۰	۰/۰۰۰
۸	پیاده‌سازی IFRS 9 در بانک‌های ایرانی، موجب ارائه منصفانه ارقام تسهیلات اعطایی در صورتهای مالی بانک‌ها می‌گردد.	۴۴/۵۰۱	۷۷	۳/۹۱۰	۰/۰۰۰
فرضیه ۱: پذیرش و به‌کارگیری IFRS 9، کیفیت شناسایی و اندازه‌گیری دارایی و بدهی‌های بانک‌ها را افزایش می‌دهد.					
		۷۸/۵۱۶	۷۷	۳۰/۶۷۹	۰,۰۰۰

نتایج حاصل از جدول ۲، بررسی سطح معناداری گزاره‌های ۱ تا ۸ (کمتر از ۰/۰۵)، حاکی از عدم رد هیچ‌یک از گویه‌های این شاخص است.

جدول ۳ به بررسی گزاره‌های مربوط به شاخص کیفیت ارائه و افشای اجزای صورت‌های مالی در بانک‌ها می‌پردازد. به‌منظور بررسی این شاخص، ۷ گویه در نظر گرفته شده است. جدول ۳ نتایج آزمون میانگین یک جامعه را در خصوص تأثیر پیاده‌سازی استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی شماره ۹ بر کیفیت ارائه و افشای اجزای صورت‌های مالی، نشان می‌دهد.

جدول ۳. پذیرش و به‌کارگیری IFRS 9 و کیفیت شناسایی و اندازه‌گیری معاملات در بانک‌ها

سؤالات	آزمون t	درجه آزادی	اختلاف میانگین	سطح معناداری
۹ پیاده‌سازی IFRS 9 در بانک‌ها، منجر به شناسایی و ارائه اطلاعات به‌موقع در خصوص زیان اعتباری مورد انتظار در بانک‌ها می‌شود.	۴۴/۲۶۵	۷۷	۳/۹۴۹	۰/۰۰۰
۱۰ پیاده‌سازی IFRS 9 در بانک‌ها، منجر به ارتقای مسئولیت پاسخگویی بانک‌ها می‌گردد.	۶۰/۹۸۶	۷۷	۴/۱۰۳	۰/۰۰۰
۱۱ پیاده‌سازی IFRS 9 در بانک‌ها، به جلوگیری از فساد در امر وام‌ها و تسهیلات کمک می‌کند.	۳۶/۵۱۴	۷۷	۳/۶۷۹	۰/۰۰۰
۱۲ پیاده‌سازی IFRS 9 در بانک‌ها، منجر به شناسایی و شفاف‌سازی طبقات مطالبات غیرجاری می‌شود.	۵۰/۶۴۴	۷۷	۴/۰۲۶	۰/۰۰۰
۱۳ پیاده‌سازی IFRS 9 در بانک‌ها، منجر به افزایش درآمدهای مشاع در بانک‌ها می‌شود.	۳۳/۶۲۱	۷۷	۳/۳۵۹	۰/۰۰۰
۱۴ پیاده‌سازی IFRS 9 سبب تغییر نگرش معاملات از رویکرد گذشته‌نگر به رویکرد آینده‌نگر می‌گردد.	۵۱/۷۹۶	۷۷	۳/۹۳۶	۰/۰۰۰
۱۵ پیاده‌سازی IFRS 9 موجب کاهش هزینه‌های معاملات بین‌المللی بانک‌های ایرانی در سطح مراودات خارجی می‌شود.	۳۴/۵۴۰	۷۷	۳/۵۹۰	۰/۰۰۰
۱۶ عدم پیاده‌سازی IFRS 9 و کاهش ارزش تسهیلات اعطایی در بانک‌ها، منجر به انعکاس دارایی‌های موهوم در ترازنامه و توزیع سود موهوم در مجامع بانک‌ها می‌گردد.	۳۵/۲۳۲	۷۷	۳/۷۳۱	۰/۰۰۰

۱۷	پایاده‌سازی IFRS 9 و حسابداری مصون‌سازی در این استاندارد، منجر به حداقل کردن سود یا زیان ناشی از نوسانات ارزی و نرخ بهره می‌گردد.	۴۱/۹۰۹	۷۷	۳/۶۵۴	۰/۰۰۰
	فرضیه ۲: پذیرش و به‌کارگیری IFRS 9، کیفیت شناسایی و اندازه‌گیری معاملات در بانک‌ها را افزایش می‌دهد.	۷۵/۱۸۹	۷۷	۳۴/۰۲۵	۰,۰۰۰

نتایج جدول ۳ حاصل از بررسی سطح معناداری گزاره‌های ۹ تا ۱۷ (کمتر از ۰/۰۵)، حاکی از عدم رد هیچ‌یک از گویه‌های این شاخص است.

جدول ۴ نتایج مربوط به گزاره‌های مربوط به شاخص کیفیت ارائه و افشای اجزای صورت‌های مالی در بانک‌ها را نشان می‌دهد. به‌منظور بررسی این شاخص ۷ گویه در نظر گرفته شده است. این جدول نتایج آزمون میانگین یک جامعه را در خصوص تأثیر پایاده‌سازی استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی شماره ۹ بر کیفیت ارائه و افشای اجزای صورت‌های مالی، نشان می‌دهد.

جدول ۴. پذیرش و به‌کارگیری IFRS 9 و کیفیت ارائه و افشای اجزای صورت‌های مالی بانک‌ها

سوالات	آزمون t	درجه آزادی	اختلاف میانگین	سطح معناداری
۱۸ پیاده‌سازی IFRS 9 در بانک‌ها، هم‌زمان با به‌کارگیری IFRS 7 (ابزارهای مالی؛ افشاء) منجر به افشای اطلاعات کامل در خصوص ریسک‌های اعتباری، نقدینگی، بازار و غیره می‌شود.	۵۳/۴۸۴	۴/۰۶۴	۷۷	۰/۰۰۰
۱۹ پیاده‌سازی IFRS 9 در بانک‌ها، منجر به مصون‌سازی ارزش منصفانه، خالص سرمایه‌گذاری‌ها و جریان‌ات نقدی در بانک‌ها می‌شود.	۳۹/۴۰۶	۳/۸۳۳	۷۷	۰/۰۰۰
۲۰ پیاده‌سازی IFRS 9 در صنعت بانکداری ایران، منجر به ارائه اطلاعات شفاف‌تر و قابل اتکاتر صورت وضعیت مالی منطبق با استانداردهای بین‌المللی می‌گردد.	۵۷/۷۲۴	۴/۱۲۸	۷۷	۰/۰۰۰

۲۱	پیاده‌سازی IFRS 9 در صنعت بانکداری ایران، منجر به مناسب ارائه شدن اطلاعات موجود در صورت سود و زیان می‌گردد.	۵۹/۱۳۸	۴/۱۴۱	۷۷	۰/۰۰۰
۲۲	پیاده‌سازی IFRS 9 در بانک‌ها، منجر به بهبود طبقه‌بندی ارقام ارائه شده در صورت سود و زیان می‌شود.	۵۹/۴۸۱	۳/۹۸۷	۷۷	۰/۰۰۰
۲۳	پیاده‌سازی IFRS 9 در بانک‌ها، منجر به یکنواخت شدن رویه‌ها، کاهش هزینه‌های نظارت و ارزیابی برای بررسی اعتبار قرض‌گیرنده می‌گردد.	۳۷/۳۷۵	۳/۶۹۲	۷۷	۰/۰۰۰
۲۴	پیاده‌سازی IFRS 9 در بانک‌ها، با ایجاد روابط نظام‌مندتر بین بانک و وام‌گیرنده، ریسک اطلاعات را کاهش و مفاد قراردادهای بدهی به طور محسوسی تعدیل می‌گردد.	۴۸/۳۵۹	۳/۸۲۱	۷۷	۰/۰۰۰
	فرضیه ۳: پذیرش و به‌کارگیری IFRS 9، کیفیت ارائه و افشای اجزای صورت‌های مالی بانک‌ها را افزایش می‌دهد.	۷۸/۷۴۹	۲۷/۶۶۶	۷۷	۰,۰۰۰

نتایج جدول ۴ حاصل از بررسی سطح معناداری گزاره‌های ۱۸ تا ۲۴ (کمتر از ۰/۰۵)، حاکی از عدم رد هیچ‌یک از گویه‌های این شاخص است.

نتایج مربوط به بررسی گزاره‌های مربوط به شاخص خصوصیات کیفی اطلاعات مالی در بانک‌ها در جدول ۵ نشان داده شده. به‌منظور بررسی این شاخص ۹ گویه در نظر گرفته شده است. نتایج حاصل از بررسی سطح معناداری گزاره‌های ۲۵ تا ۳۳ (کمتر از ۰/۰۵)، حاکی از عدم رد هیچ‌یک از گویه‌های این شاخص است.

جدول ۵. پذیرش و به‌کارگیری IFRS 9 و خصوصیات کیفی اطلاعات حسابداری در بانک‌ها

سؤالات	آزمون t	درجه آزادی	سطح معناداری	اختلاف میانگین
۲۵ پیاده‌سازی IFRS 9 در بانک‌ها، منجر به شناسایی و ارائه اطلاعات به‌موقع در خصوص زیان اعتباری مورد انتظار در بانک‌ها می‌شود.	۴۰/۵۰۵	۷۷	۰/۰۰۰	۳/۷۹۵
۲۶ پیاده‌سازی IFRS 9 در بانک‌ها، منجر به ارتقای مسئولیت پاسخگویی بانک‌ها می‌گردد.	۴۹/۴۸۸	۷۷	۰/۰۰۰	۳/۹۸۷

اختلاف میانگین	سطح معناداری	درجه آزادی	آزمون t	سؤالات	
۳/۹۲۲	۰/۰۰۰	۷۷	۴۹/۹۷۴	پیاده‌سازی IFRS 9 در بانک‌ها، به جلوگیری از فساد در امر وام‌ها و تسهیلات کمک می‌کند.	۲۷
۳/۹۲۳	۰/۰۰۰	۷۷	۴۶/۰۷۷	پیاده‌سازی IFRS 9 در بانک‌ها، منجر به شناسایی و شفاف‌سازی طبقات مطالبات غیرجاری می‌شود.	۲۸
۳/۸۹۷	۰/۰۰۰	۷۷	۴۹/۵۳۶	پیاده‌سازی IFRS 9 در بانک‌ها، منجر به افزایش درآمدهای مشاع در بانک‌ها می‌شود.	۲۹
۳/۷۸۲	۰/۰۰۰	۷۷	۴۲/۶۲۰	پیاده‌سازی IFRS 9 سبب تغییر نگرش معاملات از رویکرد گذشته‌نگر به رویکرد آینده‌نگر می‌گردد.	۳۰
۴/۰۶۴	۰/۰۰۰	۷۷	۴۷/۱۲۰	پیاده‌سازی IFRS 9 موجب کاهش هزینه‌های معاملات بین‌المللی بانک‌های ایرانی در سطح مراودات خارجی می‌شود.	۳۱
۳/۸۲۱	۰/۰۰۰	۷۷	۴۲/۹۶۶	عدم پیاده‌سازی IFRS 9 و کاهش ارزش تسهیلات اعطایی در بانک‌ها، منجر به انعکاس دارایی‌های موهوم در ترازنامه و توزیع سود موهوم در مجامع بانک‌ها می‌گردد.	۳۲
۳/۹۳۶	۰/۰۰۰	۷۷	۴۲/۷۴۷	پیاده‌سازی IFRS 9 و حسابداری مصون‌سازی در این استاندارد، منجر به حداقل کردن سود یا زیان ناشی از نوسانات ارزی و نرخ بهره می‌گردد.	۳۳
۳۵/۱۲۸	۰/۰۰۰	۷۷	۷۰/۳۳۲	فرضیه ۴: پذیرش و به‌کارگیری IFRS 9، سبب بهبود خصوصیات کیفی اطلاعات حسابداری در بانک‌ها می‌گردد.	

در این پژوهش، از آزمون فریدمن به‌منظور بررسی یکسان بودن سؤالات، از دیدگاه پاسخ‌دهندگان بهره گرفته شده است. در این پژوهش، هر پاسخگو امکان نمره‌دهی به هر گویه را در طیف پنج سطحی لیکرت (کاملاً مخالف تا کاملاً موافق) داشته است؛ پس نمره‌دهی بالاتر نشان‌دهنده موافقت بالا با سؤال مطرح شده بوده است؛ به عبارت دیگر، در آزمون فریدمن هر چه میانگین رتبه بزرگ‌تر باشد، موافقت پاسخ‌دهندگان با آن سؤال بیشتر بوده است.

جدول نتایج آزمون فریدمن در خصوص ۳۳ گزاره پژوهش در جدول ۶ نشان داده شده است.

جدول ۶. آماره فریدمن

مقدار	مشخصه
۷۸	نمونه آماری
۱۶۷/۱۰۴	کای اسکوئر
۳۲	سطح آزادی
۰/۰۰۰	سطح معناداری

رتبه میانگین	سؤالات	شماره سؤال	رتبه
۲۰/۰۲	پیاده‌سازی IFRS 9 در صنعت بانکداری ایران، منجر به مناسب ارائه شدن اطلاعات موجود در صورت سود و زیان می‌گردد.	۲۱	۱
۱۹/۹۹	پیاده‌سازی IFRS 9 در صنعت بانکداری ایران، منجر به ارائه اطلاعات شفاف‌تر و قابل اتکاتر صورت وضعیت مالی منطبق با استانداردهای بین‌المللی می‌گردد.	۲۰	۲
۱۹/۴۴	پیاده‌سازی IFRS 9 در بانک‌ها، منجر به افزایش کیفیت گزارشگری بانک‌ها از طریق تجزیه و تحلیل صورت‌های مالی بانک‌ها می‌گردد.	۳۱	۳
۱۹/۳۵	پیاده‌سازی IFRS 9 در بانک‌ها، منجر به ارتقای مسئولیت پاسخگویی بانک‌ها می‌گردد.	۲	۴
۱۸/۸۹	پیاده‌سازی IFRS 9 در بانک‌ها، منجر به افزایش شفافیت دارایی‌های مالی می‌گردد.	۱۴	۵
۱۸/۸۸	پیاده‌سازی IFRS 9 در بانک‌ها، هم‌زمان با به‌کارگیری IFRS 7 (ابزارهای مالی؛ افشاء) منجر به افشای اطلاعات کامل در خصوص ریسک‌های اعتباری، نقدینگی، بازار و غیره می‌شود.	۱۸	۶
۱۸/۷۶	پیاده‌سازی IFRS 9 در بانک‌ها، منجر به شناسایی و شفاف‌سازی طبقات مطالبات غیرجاری می‌شود.	۴	۷
۱۸/۲۸	پیاده‌سازی IFRS 9 در بانک‌ها، منجر به شفاف‌تر شدن اطلاعات سود هر سهم، قیمت سهام و ارزش دفتری حقوق مالکانه می‌شود.	۲۶	۸
۱۸/۲۶	پیاده‌سازی IFRS 9 در بانک‌ها، منجر به قابلیت مقایسه صورت‌های مالی بانک‌های ایرانی با بانک‌های خارجی می‌شود.	۳۳	۹
۱۸/۲۲	پیاده‌سازی IFRS 9 در بانک‌ها، منجر به شناسایی و ارائه اطلاعات به‌موقع در خصوص زیان اعتباری مورد انتظار در بانک‌ها می‌شود.	۱	۱۰

رتبه میانگین	سؤالات	شماره سؤال	رتبه
۱۸/۱۵	پیاده‌سازی IFRS 9 در بانک‌ها، منجر به بهبود طبقه‌بندی اقلام ارائه شده در صورت سود و زیان می‌شود.	۲۲	۱۱
۱۷/۷۸	پیاده‌سازی IFRS 9 در بانک‌ها، منجر به تأثیر گسترده بر شناخت درآمدهای ناشی از پرداخت تسهیلات می‌گردد.	۱۱	۱۲
۱۷/۶۵	پیاده‌سازی IFRS 9 در بانک‌های ایرانی، موجب ارائه منصفانه ارقام تسهیلات اعطایی در صورت‌های مالی بانک‌ها می‌گردد.	۱۷	۱۳
۱۷/۴۹	پیاده‌سازی IFRS 9 در بانک‌ها، منجر به ایجاد منطق مصون‌سازی و اثر مصون‌سازی بر روی صورت‌های مالی می‌شود.	۱۶	۱۴
۱۷/۴۸	پیاده‌سازی IFRS 9 سبب تغییر نگرش معاملات از رویکرد گذشته‌نگر به رویکرد آینده‌نگر می‌گردد.	۶	۱۵
۱۷/۴۸	پیاده‌سازی IFRS 9 در بانک‌ها، منجر به افزایش قابلیت مقایسه صورت‌های مالی و به تبع آن افزایش کیفیت اطلاعات مالی و کاهش هزینه معاملات می‌شود.	۲۸	۱۶
۱۷/۲۵	پیاده‌سازی IFRS 9 در بانک‌ها، منجر به افشاء بهتر تغییر رویه در حسابداری، برآوردها و قضاوت‌ها می‌شود.	۲۷	۱۷
۱۷/۰۹	پیاده‌سازی IFRS 9 در بانک‌ها، منجر به قابلیت پیش‌بینی صورت‌های مالی می‌شود.	۲۹	۱۸
۱۷/۰۸	پیاده‌سازی IFRS 9 در بانک‌ها، منجر به شناخت و پیشگیری به موقع مطالبات غیرجاری می‌شود.	۱۵	۱۹
۱۶/۷۴	پیاده‌سازی IFRS 9 در بانک‌ها، منجر به مصون‌سازی ارزش منصفانه، خالص سرمایه‌گذاری‌ها و جریانات نقدی در بانک‌ها می‌شود.	۱۹	۲۰
۱۶/۷۱	پیاده‌سازی IFRS 9 و زبان اعتبای مورد انتظار در بانک‌ها، منجر به قابل فهم شدن صورت‌های مالی برای کاربران می‌گردد.	۲۵	۲۱
۱۶/۵۶	پیاده‌سازی IFRS 9 در بانک‌ها، منجر به مقایسه صورت‌های مالی بانک‌ها با روند قبلی و سایر بانک‌ها می‌شود.	۳۲	۲۲
۱۶/۱۷	پیاده‌سازی IFRS 9 در بانک‌ها، با ایجاد روابط نظام‌مندتر بین بانک و وام‌گیرنده، ریسک اطلاعات را کاهش و مفاد قراردادهای بدهی به طور محسوسی تعدیل می‌گردد.	۲۴	۲۳
۱۶/۱۵	پیاده‌سازی IFRS 9 در بانک‌ها، منجر به بهبود نسبت کفایت سرمایه می‌شود.	۱۲	۲۴

رتبه میانگین	سؤالات	شماره سؤال	رتبه
۱۶/۰۶	پیاده‌سازی IFRS 9 و مدل زیان اعتباری مورد انتظار در بانک‌ها، منجر به تأثیر گسترده بر میزان ذخایر بانک‌ها می‌گردد.	۱۰	۲۵
۱۵/۸۷	پیاده‌سازی IFRS 9 در بانک‌ها، سبب قابل فهم شدن صورت‌های مالی برای کاربران از طریق استفاده از مدل ذخیره‌گیری مطالبات می‌شود.	۳۰	۲۶
۱۵/۶۷	عدم پیاده‌سازی IFRS 9 و کاهش ارزش تسهیلات اعطایی در بانک‌ها، منجر به انعکاس دارایی‌های موهوم در ترازنامه و توزیع سود موهوم در مجامع بانک‌ها می‌گردد.	۸	۲۷
۱۵/۱۰	پیاده‌سازی IFRS 9 در بانک‌ها، منجر به یکنواخت شدن رویه‌ها، کاهش هزینه‌های نظارت و ارزیابی برای بررسی اعتبار قرض‌گیرنده می‌گردد.	۲۳	۲۸
۱۴/۹۰	پیاده‌سازی IFRS 9 در بانک‌ها، به جلوگیری از فساد در امر وام‌ها و تسهیلات کمک می‌کند.	۳	۲۹
۱۴/۳۳	پیاده‌سازی IFRS 9 و حسابداری مصون‌سازی در این استاندارد، منجر به حداقل کردن سود یا زیان ناشی از نوسانات ارزی و نرخ بهره می‌گردد.	۹	۳۰
۱۴/۱۲	پیاده‌سازی IFRS 9 موجب کاهش هزینه‌های معاملات بین‌المللی بانک‌های ایرانی در سطح مراودات خارجی می‌شود.	۷	۳۱
۱۳/۲۹	پیاده‌سازی IFRS 9 در بانک‌ها، منجر به پیش‌بینی سریع شرایط رکود اقتصادی می‌شود.	۱۳	۳۲
۱۱/۷۶	پیاده‌سازی IFRS 9 در بانک‌ها، منجر به افزایش درآمدهای مشاع در بانک‌ها می‌شود.	۵	۳۳

مبتنی بر نتایج آزمون فریدمن، پیاده‌سازی استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی شماره ۹ به ترتیب، موجب مناسب ارائه شدن اطلاعات موجود در صورت سود و زیان، ارائه اطلاعات شفاف‌تر و قابل اتکاتر در صورت وضعیت مالی و افزایش کیفیت گزارشگری بانک‌ها از طریق تجزیه و تحلیل صورت‌های مالی بانک‌ها می‌گردد.

۵. نتیجه‌گیری و پیشنهادها

در این پژوهش، تأثیر پذیرش و پیاده‌سازی استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی شماره ۹ بر کیفیت گزارشگری بانک‌ها با نظرخواهی از مدیران ارشد، اعضای هیئت‌مدیره، هیئت عامل و کارشناسان ارشد ۱۲ بانک و مؤسسات مالی و اعتباری، حساب‌رسان ۱۵ مؤسسه حسابرسی و اساتید دانشگاه که در ارتباط با

موضوع پژوهش متخصص هستند بررسی گردید. بدین جهت، ۴ فرضیه در قالب تأثیر پذیرش و پیاده‌سازی IFRS 9 بر: ۱. کیفیت شناسایی و اندازه‌گیری دارایی و بدهی‌های بانک‌ها؛ ۲. کیفیت شناسایی و اندازه‌گیری معاملات در بانک‌ها؛ ۳. کیفیت ارائه و افشای اجزای صورت‌های مالی بانک‌ها و ۴. خصوصیات کیفی اطلاعات حسابداری در بانک‌ها تدوین و تهیه گردید. به‌منظور انجام آزمون‌های فرضیه پژوهش از پرسشنامه‌ای با ۳۳ سؤال استفاده شد.

نتایج حاصل از سؤال مربوط به پذیرش و به‌کارگیری استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی ۹ بر کیفیت شناسایی و اندازه‌گیری دارایی و بدهی‌های بانک‌ها نشان می‌دهد که پذیرش و به‌کارگیری استاندارد مذکور، کیفیت شناسایی و اندازه‌گیری دارایی‌ها و بدهی‌های بانک‌ها را افزایش می‌دهد. با پذیرش و پیاده‌سازی IFRS 9 و سایر استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی، عدم تقارن اطلاعاتی بین بانک‌ها و مؤسسات مالی و اعتباری مختلف از طریق تأکید بر حسابداری ارزش منصفانه، کاهش می‌یابد. ارزش‌های منصفانه در صورت‌های مالی اطلاعات بیشتر و بهتر و کاربردی‌تری نسبت به بهای تمام‌شده تاریخی دارند. این یافته با نتایج (گارسیا و همکاران، ۲۰۱۷؛ کان یانگه و وانجار، ۲۰۱۶؛ الکالی و لوده، ۲۰۱۶) همسو است. نتایج پژوهش حاضر در خصوص گزاره پذیرش و به‌کارگیری استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی ۹ بر کیفیت شناسایی و اندازه‌گیری معاملات در بانک‌ها نیز همسو با نتایج (دلدار و همکاران، ۱۴۰۱؛ چان و همکاران، ۲۰۱۵) است. همچنین، در این پژوهش نتایج نشان می‌دهند که پذیرش و به‌کارگیری استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی ۹ منجر به شناسایی و ارائه اطلاعات به‌موقع در خصوص زبان اعتباری مورد انتظار در بانک‌ها می‌شود. دلدار و همکاران (۱۴۰۱) نیز در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که شناسایی زبان اعتباری مورد انتظار از نتایج به‌کارگیری استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی ۹ در محیط گزارشگری ایران است. علاوه بر آن، ارتقای مسئولیت پاسخگویی بانک‌ها، جلوگیری از فساد در امر تسهیلات و شناسایی و شفاف‌سازی طبقات مطالبات غیرجاری در بانک‌ها نیز از نتایج پژوهش حاضر می‌باشد.

گزاره مربوط به پذیرش و به‌کارگیری استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی شماره ۹ بر کیفیت ارائه و افشای اجزای صورت‌های مالی بانک‌ها با نتایج (رحمانی و همکاران، ۱۳۹۹؛ اومورون و انانگ، ۲۰۱۵؛ مهام و همکاران، ۱۳۹۱) همسو است. افزایش خصوصیات کیفی اطلاعات حسابداری در بانک‌ها نیز از دیگر نتایج پژوهش می‌باشد.

لازم به ذکر است که نتایج آزمون فریدمن نشان داد بیشترین موافقت نمونه آماری به ترتیب بر اساس سؤالات زیر است:

۱) پیاده‌سازی استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی ۹ در صنعت بانکداری ایران، منجر به مناسب ارائه شدن اطلاعات موجود در صورت سود و زیان می‌گردد.

۲) پیاده‌سازی استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی ۹ در صنعت بانکداری ایران، منجر به ارائه اطلاعات شفاف‌تر و قابل‌اتکاتر صورت وضعیت مالی می‌گردد.

۳) پیاده‌سازی استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی ۹ در بانک‌ها، منجر به افزایش کیفیت گزارشگری بانک‌ها از طریق تجزیه و تحلیل صورت‌های مالی بانک‌ها می‌گردد.

بر اساس نتایج به‌دست‌آمده، پیشنهادهای زیر به ذینفعان پیاده‌سازی استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی و به ویژه بانک‌ها ارائه می‌گردد:

۱) با توجه به نتایج این پژوهش مبنی بر تأثیر مثبت پیاده‌سازی استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی ۹ بر کیفیت گزارشگری بانک‌ها، پیشنهاد می‌شود سازمان حسابرسی با مشارکت کلیه فعالان حرفه، تصویب و لازم‌الاجرا شدن این استاندارد را در محیط گزارشگری ایران در دستور کار خود قرار دهد.

۲) نظر به تأثیر مثبت استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی ۹ بر کیفیت گزارشگری بانک‌ها و با توجه به اینکه نظام بانکداری در ایران مبتنی بر قانون عملیات بانکی بدون ربا است، به سازمان حسابرسی پیشنهاد می‌شود هماهنگی و تعامل با شورای فقهی بانک مرکزی را گسترش دهد تا چالش‌های ناشی از پیاده‌سازی استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی ۹ در بانک‌ها و مؤسسات مالی و اعتباری به حداقل ممکن برسد.

۳) با توجه به وجود بانک‌های مشکل‌دار در نظام پولی و مالی کشور به بانک مرکزی به‌عنوان نهاد ناظر بر عملکرد بانک‌ها پیشنهاد می‌شود جهت همگرایی با استانداردهای بین‌المللی و به تبع آن جذب سرمایه‌گذاری خارجی نسبت به ادغام بانک‌ها و مؤسسات مالی و اعتباری مشکل‌دار و ادغام آن‌ها با سایر بانک‌ها مبادرت نماید.

۱,۵. محدودیت‌ها

به‌منظور جمع‌آوری داده‌ها، انتخاب نمونه از جامعه آماری افراد حرفه‌ای آشنا به استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی ۹ و بانک‌ها انجام شد؛ اما از آنجاکه تعداد افراد متخصص و صاحب‌نظر در این زمینه اندک است، این موضوع مهم‌ترین محدودیت پژوهش حاضر است. ممانعت و عدم تکمیل پرسشنامه توسط برخی مدیران و صاحب‌نظران نیز از دیگر محدودیت‌های پژوهش حاضر است.

با توجه به عدم تهیه صورت‌های مالی در بانک‌ها و مؤسسات مالی و اعتباری ایرانی مبتنی بر استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی، اطلاعات مورد نیاز جهت بررسی آزمون سؤالات این پژوهش از ابزار پرسشنامه استفاده شده است و همین امر یکی از محدودیت‌های پژوهش است.

منابع

- ابوالفتحی، زهرا؛ سلیمی، پیام؛ حقیقت، حمید. (۱۴۰۳). بررسی تأثیر بهبود کیفیت اطلاعات حسابداری مالی از طریق تقویت استقلال مالی در سازمان‌های عمومی (مورد مطالعه: شهرداری‌های استان تهران). حسابداری و بودجه‌ریزی بخش عمومی، ۵(۱)، ۱-۲۴.
- ابویسانی. براتعلی. (۱۳۸۳). بررسی راه‌های افزایش سودآوری در نظام بانکی مورد مطالعه: بانک ملت. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، مؤسسه عالی آموزش بانکداری.
- باقری، حسن. (۱۳۸۵). تحلیل عوامل مؤثر بر سودآوری بانک‌های تجاری (مطالعه موردی: بانک رفاه). تحقیقات مالی، ۸(۲۱)، ۳-۲۶.
- بیرامی، راضیه. (۱۳۹۶). تأثیر پیاده‌سازی استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی بر کیفیت گزارشگری مالی. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشکده علوم اقتصادی و اجتماعی دانشگاه الزهرا.
- توکل‌نیا، اسماعیل؛ اسدی، زینب. (۱۳۹۳). استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی تجربه‌های بین‌المللی. بورس، ۱۱۱، ۸۳-۸۴.
- جمشیدی، سعید. (۱۳۹۵). حسابداری بانکی تهیه‌ی صورت‌های مالی. تهران: پژوهشکده پولی و بانکی.
- دلدار، مصطفی؛ مهرانی، کاوه؛ کرمی، غلامرضا؛ تقی‌نایج، غلامحسن. (۱۴۰۱). شناسایی چالش‌ها و راه‌کارهای پیاده‌سازی مدل زیان اعتباری مورد انتظار مطالبات بانک‌ها بر اساس IFRS 9. دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت، ۱۱(۴۲)، ۱-۲۰.
- رحمانی، علی؛ ولی‌زاده لاریجانی، اعظم؛ میرزایی بیرامی، راحله. (۱۳۹۹). استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی (IFRS) و کیفیت گزارشگری مالی. پژوهش‌های حسابداری مالی، ۱۲(۴)، ۷۸-۵۹.
- رستمی، مریم؛ کردلویی، حمیدرضا؛ تقی‌نایج ملک‌شاه، غلامحسن؛ حنیفی، فرهاد. (۱۴۰۱). سودمندی زیان اعتباری مورد انتظار تسهیلات مالی در پیش‌بینی سودآوری آتی بانک‌ها. مهندسی مالی و مدیریت اوراق بهادار، ۱۳(۵۰)، ۴۹-۷۲.
- رضائی، علی؛ پورزمانی، زهرا. (۱۳۹۹). بررسی استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی (IFRS) با تأکید بر پیاده‌سازی مدل زیان اعتباری مورد انتظار (ECL) در بانک‌های ایران. دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت، ۹(۳۴)، ۱-۱۶.
- ستایش، محمدحسین؛ مهتری، زینب. (۱۳۹۷). چارچوبی برای کلیات مبانی نظری گزارشگری یکپارچه در ایران. پژوهش‌های حسابداری مالی، ۱۰(۲)، ۸۵-۱۳۶.
- سعدی، جهانگیر؛ جعفری لاریجانی، علی؛ نسل موسوی، سید حسین. (۱۴۰۳). تأثیر پذیرش استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی (IFRS) بر شفافیت مالی، ارزش‌های تأییدکنندگی و پیش‌بینی‌کنندگی. دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت، ۱۳(۴۹)، ۱۳۹-۱۵۶.
- شاکری، عبدالرضا؛ خسروی‌پور، نگار؛ جعفری، محبوبه. (۱۳۹۹). ساختار ترازنامه‌ای بانک‌ها و ریسک سیستمی نظام بانکی. مجله دانش حسابداری مالی، ۱۱(۳)، ۱۹۵-۲۲۵.

صداقت گالشکلامی، ایمان. (۱۳۹۸). استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی: (IFRS) مزایا، چالش‌ها و راهکارهای اجرایی پیاده‌سازی آن در ایران. فصلنامه علمی تخصصی رویکردهای پژوهشی نوین در مدیریت و حسابداری، ۳(۱۲)، ۱۶۵-۱۸۵.

فیض‌اله، ثمینه؛ حقیقت، حمید. (۱۴۰۰). موانع اجرای استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی در صنعت بانکداری ایران. پژوهش‌های کاربردی در گزارشگری مالی، ۱۰(۱)، ۲۷۱-۳۰۲.

کمیته تدوین استانداردهای حسابداری. (۱۳۸۸). مبانی نظری حسابداری و گزارشگری مالی در ایران. تهران: سازمان حسابرسی.

کمیته نظارت بر بانکداری بانک تسویه بین‌المللی. (۱۳۸۴). "بهترین رویه‌های افشای ریسک‌های اعتباری". ترجمه: خالقی، فرهاد. اداره معاملات و مقررات بانکی.

ماه آورپور، راضیه؛ مشایخ، شهناز؛ رحمانی، علی. (۱۴۰۰). شناسایی چالش‌های پیاده‌سازی استانداردهای بین‌المللی حسابداری ابزارهای مشتقه: با تأکید بر الزامات افشا. فصلنامه بورس اوراق بهادار، ۱۴(۵۵)، ۱۸۶-۱۸۶.

مصدر، مینا؛ بولو، قاسم. (۱۴۰۰). پیامدهای اجرای استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی در صنعت بانکداری ایران. پژوهش‌های کاربردی در گزارشگری مالی، ۱۰(۲)، ۶۱-۹۰.

مهام، کیهان؛ حیدرپور، فرزانه؛ آقای قه‌ی، علیرضا. (۱۳۹۱). بررسی مزایا و معایب پذیرش استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی به عنوان استانداردهای حسابداری ایران. پژوهش‌های تجربی حسابداری، ۱(۳)، ۸۷-۱۰۵.

مهربان پور، محمد رضا؛ نادری نورعینی، محمد مهدی؛ اینالو، عفت؛ اشعری، الهام. (۱۳۹۶). عوامل مؤثر بر سودآوری بانک‌ها. مطالعات تجربی حسابداری مالی، ۱۴(۵۹)، ۱۴۰-۱۱۹.

ندائی تولون، فرشید. (۱۴۰۳). بررسی رابطه بین کارایی سرمایه‌گذاری در نیروی کار و کیفیت گزارشگری مالی در بانک. حسابداری و بودجه‌ریزی بخش عمومی، ۵(۳)، ۷۶-۹۳.

Abdullahi, A., & Abubakar, M. Y. (2017). Adoption of International Financial Reporting Standards (IFRS) and measurement of reporting quality: A review of methodologies. *International Business and Accounting Research Journal*, 1(2), 103-108.

Albrahimi, A. (2019). Loan Loss Provisioning and Market Discipline: Evidence from the IFRS 9 Adoption (November 15, 2019). Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=3488058>

Alkali, M. Y., & Lode, N. A. (2016). The value relevance of accounting disclosures among listed Nigerian firms: IFRS adoption. *Iranian Journal of Management Studies*, 9(4), 707.

Badri, A. (2016). Commemoration of central bank monitoring system redesignation project's results. *International Financial Reporting Standards Conference*. Tehran University.

Barth, M. E., Landsman, W. R., & Lang, M. H. (2008). International accounting standards and accounting quality. *Journal of accounting research*, 46(3), 467-498.

- Barth, M. (2006). Including estimates of the future in today's financial statements. *Accounting Horizons*, 20(3), 271-285.
- Cascino, S., & Gassen, J. (2015). What drives the comparability effect of mandatory IFRS adoption?. *Review of Accounting Studies*, 20, 242-282.
- Chan, A. L. C., Hsu, A. W. H., & Lee, E. (2015). Mandatory adoption of IFRS and timely loss recognition across Europe: The effect of corporate finance incentives. *International Review of Financial Analysis*, 38, 70-82.
- Christensen, H. B., Lee, E., Walker, M., & Zeng, Ch. (2015), Incentives or Standards: What Determines Accounting Quality Changes Around IFRS Adoption? *European Accounting Review* Forthcoming. Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=1013054> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.101305>
- Deloitte. (2020). Challenges of IFRS 9 modelling in the UAE banking industry.
- Erkens, M. H. (2016). *Disclosure Behavior of European Firms around the Adoption of IFRS*. Springer.
- García, M. D. P. R., Alejandro, K. A. C., Sáenz, A. B. M., & Sánchez, H. H. G. (2017). Does an IFRS adoption increase value relevance and earnings timeliness in Latin America?. *Emerging Markets Review*, 30, 155-168.
- Kanyange, Z., & Wanjare, D. J. (2016). IFRS Adoption and the quality Companion to Financial Accounting Theory, 167.
- Kenate, J. (2019). "Opportunities and Challenges of ointernational Financial Reporting Standards Implementation in The Case of Commercial Banks in Ethiopia." Msc Degree, Addis Ababa Univ.
- Kosmidou, K. (2008). The determinants of banks' profits in Greece during the period of EU financial integration. *Managerial finance*, 34(3), 146-159.
- Lev, B., & Zarowin, P. (1999). The boundaries of financial reporting and how to extend them. *Journal of Accounting research*, 37(2), 353-385.
- López-Espinosa, G., & Penalva, F. (2023). Evidence from the adoption of IFRS 9 and the impact of COVID-19 on lending and regulatory capital on Spanish Banks. *Journal of Accounting and Public Policy* 42, 4, 107097.
- Mbobu, M. E., & Ekpo, N. B. (2016). Operationalising the qualitative characteristics of financial reporting. *International Journal of Finance and Accounting*, 5(4), 184-192.
- Onali, E., Ginesti, G., & Ballestra, L. V. (2017). Investor reaction to IFRS for financial instruments in Europe: The role of firm-specific factors. *Finance Research Letters*, 21, 72-77. SSRN: <https://ssrn.com/abstract=2897430>
- Saavedra, C.A., Gomes, J.B., Gomes, E.M., & Kimura, H. (2024). Probability of default for lifetime credit loss for IFRS 9 using machine learning competing risks survival analysis models. *Expert Syst. Appl.*, 249, 123607.
- Umoren, A. O., & Enang, E. R. (2015). IFRS adoption and value relevance of financial statements of Nigerian listed banks. *International journal of finance and accounting*, 4(1), 1-7.